

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 19/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 7 § i universitetslagen

Till kulturutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 april 2013 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 7 § i universitetslagen (RP 33/2013 rd) till kulturutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till kulturutskottet.

- undervisningsråd Armi Mikkola och regeringssekreterare Laura Hansén, undervisnings- och kulturministeriet
- vice rektor Jukka Kola, Helsingfors universitet
- professor Tarmo Miettinen.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— professor Olli Mäenpää.

Sakkunniga

Utskottet har hört

PROPOSITIONEN

För att möjliggöra en total översyn av universitetens utbildningsansvar föreslås det att universitetslagen ändras så att det för precisering av universitetens utbildningsansvar genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet inte längre ska krävas en framställning av universitetet. Undervisnings- och kulturministeriets förordning bereds i samarbete med universiteten.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2014.

I motiven till lagstiftningsordning bedömer regeringen hur lagförslaget förhåller sig till grundlagens 16 § 3 mom. om tryggnad av vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet och 123 § 1 mom. om universitetens självstyrelse. Regeringen anser att lagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom det i yttrandena om propositionen har ansetts att dess förenlighet med grundlagen lämnar rum för tolkning, ser regeringen gärna att utlåtande inhämtas av grundlagsutskottet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Enligt 7 § 3 mom. i gällande universitetslag ut-

färdas bestämmelser om examina som kan avläggas vid universiteten samt vilka examina som

kan avläggas vid de olika universiteten genom förordning av statsrådet. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet utfärdas det på framställning av universiteten bestämmelser om den närmare fördelningen av utbildningsansvaret mellan universiteten (förordningen om utbildningsansvar). Bemyndigandet att utfärda förordning stiftades med grundlagsutskottets medverkan, liksom det tidigare bemyndigandet med motsvarande sakinhåll (GrUU 11/2009 rd, GrUU 19/2004 rd). I den gällande förordningen om utbildningsansvar föreskrivs om inom vilka områden, grupper av läroämnena och ämnena universiteten kan ordna fördjupade studier inom vissa utbildningsområden samt hur utbildningsansvaret för lärarutbildningen inom det pedagogiska området fördelas mellan universiteten.

I propositionen föreslås att momentet ändras så att en framställning av universitetet inte längre ska vara ett villkor för utfärdande av undervisnings- och kulturministeriets förordning. Den föreslagna bestämmelsen ålägger ministeriet att bereda förordningen tillsammans med universitetet. Förslaget är av betydelse med hänsyn till grundlagens 16 § 3 mom. om tryggnad av vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet, 80 § om grunderna för befogenheten att utfärda förordning och 123 § 1 mom. om universitetens självstyrelse. Universitetet har enligt 123 § 1 mom. i grundlagen självstyrelse enligt vad som närmare föreskrivs i lag. Självstyrelsens innehåll och dimensioner läggs också fast i grundlagens 16 § 3 mom. om vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet.

Universitetens rätt att göra framställning innebär enligt gällande lag att bestämmelser om den närmare fördelningen av utbildningsansvar för ett enskilt universitet kan utfärdas genom förordning av ministeriet endast på initiativ av det aktuella universitetet. Ministeriet är ändå inte bundet av universitetets framställning, utan

kan ändra den eller låta bli att utfärda förordningen. Den föreslagna lagen försvagar initiativrätten för det universitet som berörs av förordningen, eftersom ministeriet i fortsättningen kan utfärda en förordning utan framställning från universitetet. Universitetets och universitetens kollektiva ställning är ändå tryggad i och med att förordningen om utbildningsansvar ska beredas i samarbete med universitetet, som enligt 3 § 2 mom. i universitetslagen ska ges tillfälle att avge utlåtande om lagstiftning som gäller dem. Enligt motiveringen till propositionen tryggas den fria utbildningen och universitetens självstyrelse också genom att regleringen av utbildningsansvaret bereds av ministeriet i samarbete med universitetet, och avsikten är att ändringar som gäller precisering av ett enskilt universitets utbildningsansvar också i fortsättningen i princip ska göras på initiativ av det aktuella universitetet (s. 4). Utskottet vill understryka betydelsen av att samarbetet mellan ministeriet och universitetet verkligen ska vara ömsesidigt. Dessutom ska grundlagens bestämmelser beaktas i fråga om bestämmelser som utfärdas med stöd av bemyndigandet att utfärda förordning, och sådana frågor som utbildningens innehåll eller utbildningsmetoder kan därför inte regleras genom förordning (GrUU 19/2004 rd, s. 3, andra spalten). Fastställandet av universitetens utbildningsansvar är en viktig del av högskolepolitiken och ett medel för att på ett lämpligt sätt rikta och dimensionera utbudet av utbildning inom olika sektorer i enlighet med samhällets behov. En ändring av förfarandet för utfärdande av förordning på ett sätt som gör det möjligt att fastställa universitetens samlade utbildningsansvar är inte problematisk i konstitutionellt hänseende.

Ställningstagande

Grundlagsutskottet anför

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 13 juni 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Johannes Koskinen /sd
vordf. Outi Mäkelä /saml
medl. Sauli Ahvenjärvi /kd
Tuija Brax /gröna
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Ilkka Kantola /sd
Pia Kauma /saml
Kimmo Kivelä /saf

Anna Kontula /vänst
Markus Lohi /cent
Tom Packalén /saf
Vesa-Matti Saarakkala /saf
Anu Urpalainen /saml
ers. Mika Kari /sd
Mikaela Nylander /sv
Kimmo Sasi /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Timo Tuovinen.